

Műleírás

Szalai Míra Rebeka

Képalkotás BA

Kaposvár

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Rippl-Rónai Művészeti Intézet

Vizuális tanszék

Kirké

Mitológiai párhuzam

Konzulens: Jancsikity József DLA
egyetemi docens

Ficzek Ferenc DLA
egyetemi docens

Készítette: Szalai Míra Rebeka
Képalkotás (festő/grafika)

DHW64N

Tartalomjegyzék

Találkozásom a görög mitológiával	4
Téma	5
Mitológia és művészet	7
Előzmények a tanulmányaim során	11
Munkanapló	12
<i>Elképzelés</i>	12
<i>Az első vázlatok</i>	13
<i>A végleges tervek</i>	14
<i>A metszés folyamata</i>	16
<i>Nyomatok készítése:</i>	20
A kész munka jelenetei	21
Első jelenet: Gyermek Kirké Hélios szekerén.....	21
Második jelenet: Kirké és Glaukosz.....	22
Harmadik jelenet: Tengeriszörny, Szküllá.....	23
Negyedik jelenet: Aiaé szigetén.....	24
Ötödik jelenet: Kirké és Odüsszeusz.....	25
Hatodik jelenet: A búcsú.....	26
A diplomamunka, sorozat összegzése	27
Köszönetnyilvánítás	28
Irodalomjegyzék	29
Képjegyzék	30
Nyilatkozatok	33

Találkozásom a görög mitológiával

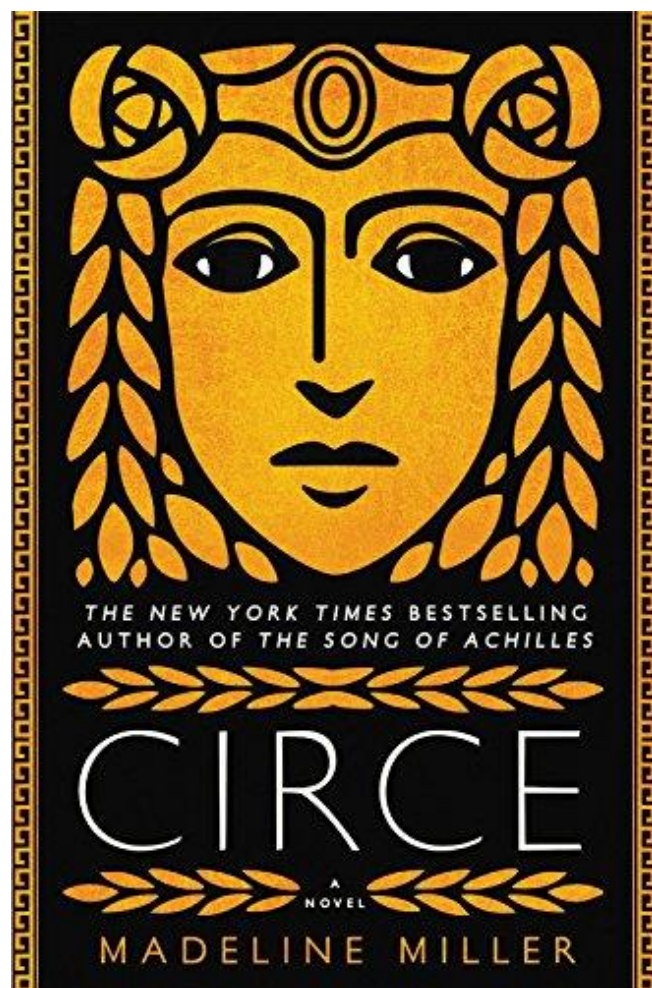
Gyermekkorom nagy meghatározói voltak a mesék, a történetek, amiket imádtam nézni, hallgatni, majd később olvasni is. Egy-egy hosszabb családi autózás alkalmával én csak meredtem ki az ablakon, és elképzelttem, hogy a részük vagyok, hogy helyem van bennük.

Általános iskolában találkoztam először a görög istenségekkel, már akkor is rendkívül összetettnek és érdekesnek találtam őket, a bonyolult világot, amit teremtettek nekik. Legfőképpen, mert annak ellenére, hogy mekkora hatalommal rendelkeznek, és amennyire messze állnak a halandóktól, éppen annyira emberek is. Tele vannak jó és rossz tulajdonságokkal, nem tökéletesek és követnek el hibákat. Épp olyanok, akárcsak mi.

Mélyebben akkor merültem el a görög mítoszok rengetegében, amikor a híres francia cirkuszi társulat, a *Cirque du Soleil* 2017-ben Budapestre látogatott és elhozta a *Varekai* című akrobatikus előadását, amely Ikarosz történetének egy feldolgozása volt, miszerint miután túl közel került a naphoz és lezuhant, ahelyett, hogy megfulladt volna a tengerben, egy erdőben találta magát, misztikus lényekkel körülvéve. Ez után pedig elmélyedtem a többi mítosz a rengetegében. Így találtam rá **Madeline Miller** *Akhilleusz dala* címet viselő 2011-es regényére, amiben újra gondolva dolgozza fel a trójai háború mellett Akhilleusz és Patroklosz gyermekkorát felölelő éveket is, források alapján, de saját maga által színezve.

Az író nő későbbi 2018-ban, Magyarországon 2019-ben megjelent *Kirké* regénye adta a legfőbb inspirációt és alapot a diplomamunkám témaválasztásához és elkészítéséhez, amelyben Kirkének, az Aiaé szigetének boszorkányaként ismert nimfának az életét követhetjük nyomon és ad új köntöst, ennek a legfőképpen Odüsszeiából híres nőalaknak. Kirké történetét legnagyobbbésztt ebből a könyvből ismerhettem meg, így a jeleneteim háttértörténetét is elsősorban ez a regény adta, és ihlette.

Mindez visszarepített abba gyermekkori érzésbe, hogy szeretnék tartozni egy történethez.

1. ÁBRA MADELINE MILLER - KIRKÉ C. REGÉNYÉNEK BORÍTÓJA

Téma

Választásom azért Kirkére esett, mert rendkívül tudtam azonosulni vele, még ha átvitt értelemben is. Voltak életének, olyan szakaszai, amelyekben felismerni véltem a sajátomat. Így szerettem volna bemutatni és megismertetni ezt a kissé mellőzött, ugyanakkor említésre méltó, erős női alakot. Kirké karaktere számomra talán még komplexebb más mitológiai karakteréhez képest is, a történetének kezdetén se az istenek, sem az emberek között nem találja a helyét. Egy halhatatlan halandó. Nevének jelentése sólyom.

„Kirké, egy fonott hajú, emberi beszédű és furcsa erővel rendelkező istennő; a bátyja Aitétész volt, és mindketten a napisten, a sugárzó Héliosz gyermekei voltak; anyjuk Perszéisz, Okeánosz lánya. „¹

Kisiskolásként én is rengetegszer éreztem azt, hogy valahogy egyszerűen nem passzok a közösségbe, én voltam a csendes kislány, aki alig beszél, más dolgok érdeklik, mint a többit. Nehezen találtam barátokat is magam köré. Kirké gyermekkorá legtöbbször magányban telhetett, ezen különcségei miatt, hiszen az istenek lenéztek mindent, ami emberi. A Glaukossal, a tengerésszel, akit később istenné is tett, való találkozására után kezdett kibontakozni a benne rejlő hatalma, felfedezte a varázslás (pharmaka) erejét, emiatt Zeusz fenyegetettségében számúzta őt egy lakatlan szigetre, Aiaéra, amit nem hagyhatott el többé. Nem született mindentudóként, varázserejét fokozatosan sajátítja el. Körülvette magát és mágikus szigetét szelíd oroszlánokkal és farkasokkal.

2. ÁBRA KIRKÉ, SAJÁT VÁZLAT

¹ Homérosz: Odüsszeia X (Walter Shewring), 135-139.

Az én szememben kezdetben Kirké élvezte az Aiaé által nyújtott szabadságot, távol az istenek általi nyomástól, itt önmaga lehetett elszigeteltségben és időtlenségben. Az ilyen életmód is az enyémet tükrözi, jelenleg egy tanyán élek és habár nem egyedül, de rengeteg állattal körülvéve, a természet közelségében. Kirké eleinte rettentően vonzódott az emberekhez, érdekelték őt, éppen ezért, amikor tengerészek jelentek meg a szigetének kikötőjében, megörült és vendégül látta őket, azonban mivel nem minden ember jó szándékú, így az elővigyázatosságból italukba kevert molü, varáznövény segítségével változtatta át disznókká azon férfiakat, akik ártani készültek neki. Ő varázsolta disznóvá Odüsszeusz társait is. Legtöbben, ha meghallják Kirké nevét egyből a férfiakat disznóvá változtató nőalakra gondol, de azt gondolom, hogy ez ennél összetettebb. Általában, ha szóba hoztam Kirké nevét, az emberek csak az után tudták kiről van szó, hogy felmerültek a malacok is. Több forrás szerint - akár csak itt:

„Az istennő sajtot, árpát, mézet és bort tálalt az éhes tengerészek elé, de minden meg volt mérgezve, s mihelyt a tengerészek enni kezdtek, Kirké a vállukra ütött botjával, és disznóvá varázsolta őket.”²

- inkább az sejlik, hogy Kirké indokolatlanul cselekedett és szimplán csak gyűlölte a halandókat, azonban én nem így gondolom. Egy egyedül élő, magányos nő volt egy lakatlan szigeten, aki szeretett volna társaságot, azonban az ide érkezők ezt kihasználták volna. Kirké varázslata valójában

nem abban rejthetett, hogy szörnyekké és vadállatokká változtatta a hozzá érkező férfiakat.

„Varázslónő-e tehát Kirké? A válasz nem, ha a varázslást a csodaszerek, mindenféle főzetek és pharmakonok használatára korlátozzuk. Homérosz Kirkéje elbánik a gyenge férfiakkal, akik elvetődnek hozzá. Lakomája, itala, varázsos nőisége kihozza belőlük legbenső énjüket, s átváltoznak: vadállatok, rosszabb esetben disznók ők, akiket Kirké hatalmába kerített, de akikkel úgy bánik, ahogy azt valódi énjük megköveteli. Odüsszeusszal sem történik más, mint a többi, Kirkével találkozó férfival: ő is legbenső énjének egyénisége (egyik) meghatározó elemének megfelelő átalakuláson megy keresztül: ő a férfi – a Kirkének egyébként tanulmány jóslatban korábban jelzett igazi férfi, aki a boldogságot keresi.”³

Éppen ez magyarázhatná meg azt, hogy a társait megmenteni készülő Odüsszeusz, aki Hermész segítségével ugyan, de kicselezte a varázserejét, más volt, mint a többiek. Benne társra talált, azonban megértette azt is, hogy Odüsszeusznak, aki szívesen töltött ugyan viszonylag

hosszú időt nála, egy évet, végül mégsem volt maradása és ismét útra kellett kelnie.

Tanácsokkal ellátva engedte útjára és haza Ithakába.

3. ÁBRA KIRKÉ NEVÉNEK JELENTÉSE: SÓLYOM, SAJÁT VÁZLAT

² Robert Graves: A görög mítoszok, 170, i

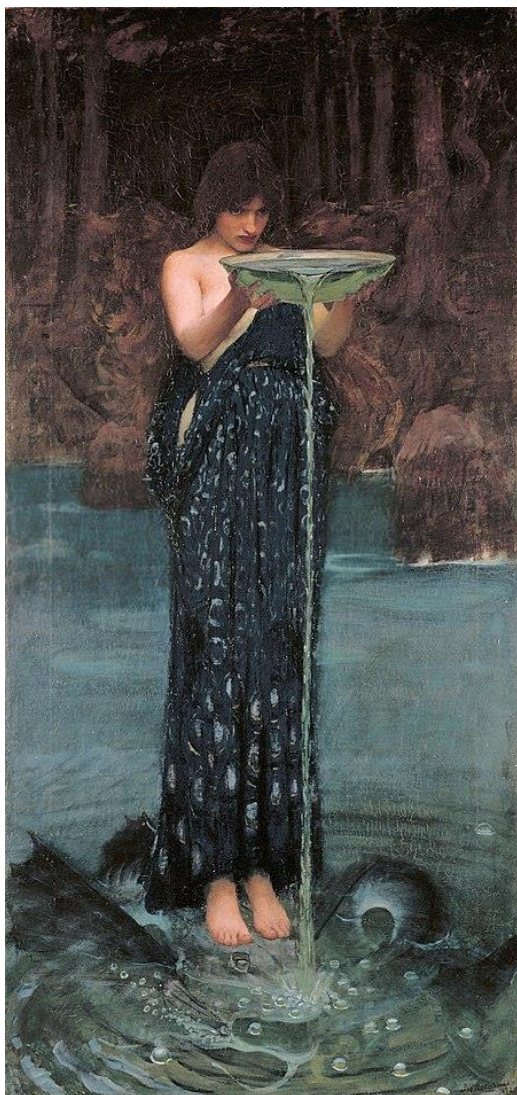
³ Karsai György: Kirké tanulmány, Ókor, 2003, 1.szám

Mitológia és művészet

A görög mítoszok nagy alakjai rengeteg művészt foglalkoztattak és sokuk dolgozta már fel festményein vagy grafikáin egyaránt, vagy márványból alkotott szobraikon. A szörnyek ihletet adtak a reneszánsz mestereknek, a szürrealistáknak vagy épp más művészeknek is. A mítoszok nagyban befolyásolták a kultúrát és a hagyományokat, és táptalajt adtak nagyon sok alkotás megszületésének. Megihlette többek között Caravaggio-t, Berninit és Botticellit is.

Kirké alakját is többen feldolgozták már a történelem során.

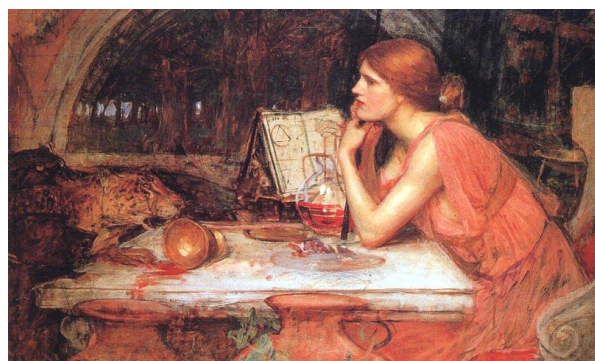
John Waterhouse festményén Kirké, mint *femme fatale*, végzet asszonya tűnik fel, amint Glaukosz iránt érzett féltékenységében elátkozza a nimfa Szküllát, és tengeri szörnyé változtatja. (4. ábra) Waterhouse előszeretettel dolgozta fel a varázslónő alakját festményein. Az előzőhöz hasonlóan Kirkéből itt is sugárzik az erő, amint átnyújtja a mérgével felöntött poharát Odüsszeusznak, akit a mögötte lévő tükörben láthatunk visszatükröződni. Kirké magabiztosan kínálja poharát, Odüsszeusz testtartása pedig óvatosságot sugall, azonban a történetből tudjuk, hogy ez a felállás hamarosan megváltozik, Waterhouse azonban valami oknál fogva mégis ezt a pillanatot ragadta meg, és emelte Kirkét a középpontba. (5. ábra)

4. ÁBRA JOHN WATERHOUSE, CIRCE INVIDIOSA, 1892

5. ÁBRA JOHN WATERHOUSE, KIRKÉ FELAJÁNLIJA POHARÁT ODÜSSZEUSZNAK, 1891.

6. ÁBRA JOHN WATERHOUSE, A VARÁZSLÓNŐ, 1913

John Waterhouse mellett több festő is foglalkozott Kírké mitológiájával. Kutatásaim során találtam több képet is a varázslónő alakjával. Ezeken a festményeken különféle jószágokkal karöltve figyelhetjük meg, az állatok a mitológia szerint, saját varázserejéből keltek életre.

„s van olyan,
ki csillagot figyelt, s behúllt egy női szembe,
s most vészes illatú Círcéjétől rohan;
hogy ne bűvölje őt állattá a boszorkány”⁴

Gyakran ábrázolták nagymacskákkal, leginkább oroszlánokkal, de találkozhatunk tigrisekkel és párducokkal egyaránt. Néhány képen felfedezhetünk farkasokat is, mint például Wright Barker festményén, a palota lépcsőin, oroszlánjai és farkasai körében, körülötte mákvirágok azt a hatás keltik, mintha vér folyna. Nem éppen egy klasszikus és tradicionális ókori ábrázolást láthatunk. (9.ábra) Wilhelm Schubert van Ehrenberg munkáján pedig fellelhető mindenféle egzotikus állat a palota körül, különféle ragadozók, szarvasok és madarak, de feltűnnek félig disznóvá változtatott emberek is a képen. (10.ábra) Az oroszlánok és farkasok mellett a sertések kapnak még főszerepet az ábrázolásokon, nem véletlenül. A történet szempontjából Kírké elvarázsolt lényei közül, a disznók a legfontosabb és a leghíresebb elemei a történetének. (11.ábra)

7. ÁBRA FREDERICK S. CHURCH - CIRCE, 1910

8. ÁBRA JOHN COLLIER - CIRCE, 1885

9. ÁBRA WRIGHT BARKER - CIRCE, 1889

10. ÁBRA WILHELM SCHUBERT VAN EHRENBURG, ODÜSSZEUSZ KÍRKÉ PALOTÁJÁNÁL, 1667

11. ÁBRA BRITON RIVIERE, KÍRKÉ ÉS AZ ELVARÁSZOLT DISZNÓI 1896

⁴ Baudelaire, Charles: Le voyage, Tóth Árpád fordítása

12. ÁBRA GIULIO BONASONE – KIRKÉ ODÜSSZEUSZ TÁRSAIVAL ISZIK A CSÓNÁKBAN, 1531–76

13. ÁBRA 1886 W. SHARP - CIRCE, 1780

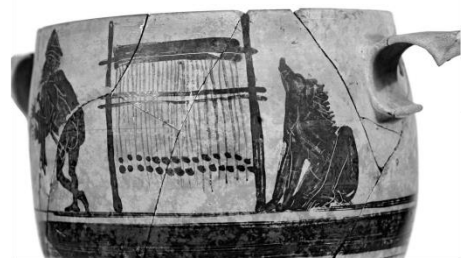

14. ÁBRA METSZET KIRKÉRŐL C. 1886

További kutatások során bukkantam rá Kirkéről készített, grafikai eljárásokkal készült alkotásokra is. Rendkívül megfogtak ezek a metszetek, főként, mert a megfogalmazás módja nagyon közel áll az elképzeléseimhez. A bemutatott festmények is nagy hatással voltak rám, viszont mindenképpen a metszetkészítés irányába szerettem volna elindulni, így ezek a nyomatok nagyon meghatározóak voltak a számomra. Ezen grafikák mindegyikén is felfedezhetjük az állatok sokasságát.

„Akár embernek is lehetett volna nézni ezeket a vadakat, (...)”⁵

A jószágokat gyakran ábrázolták félig átváltoztatva, véleményem szerint ennek oka az volt, hogy a művek megmutassák, hogy ezek a lények egykoron emberek voltak. Ezt láthatjuk egy 1886-os metszeten is, félig ember félig disznó formájában (13.ábra), egy boiótiai feketealakos skyphos-on pedig egy félig farkas alak tűnik fel (14.ábra). A farkasokat az ókori görögök Apollóval asszociálták.⁶ Én a metszeteimen az állatok általános kinézetét vettem alapul, és igyekeztem hagyományos módon ábrázolni az egyes fajokat.

15. ÁBRA BOIÓTIAI FEKETE ALAKOS SKYPHOS: KIRKÉ ÉS ODÜSSZEUSZ, I.E. 450 - 420

⁵ Robert Graves: Görög mítoszok, 170. i.

⁶ Mech, L. David; Boitani, Luigi, Wolves: Behavior, Ecology, and Conservation

Nagy inspirációs forrást jelentettek nekem **Albrecht Dürer** fametszés technikával készült jelenetei. Több, általában Bibliai történetet „elmesélő” metszett-sorozatot is készített. Én is hasonló képi megfogalmazással szerettem volna bemutatni Kírké történetét. Bár tudomásom szerint nem foglalkozott kimondottan a görög mitológiával, a bibliai jelenetek ábrázolásának módja és stílusa az, ahogyan én is szeretném megragadni Kírké életének bizonyos jeleneteit. Rendkívül megfogott „Szent Jeromos műhelyében” című rézmetszeten az, hogy a vonalak sűrítésével ér el szürke árnyalatokat. Rendkívül izgalmas az ablakon beszűrődő fény megoldása is. (16.ábra) Az állatok ábrázolása Dürer ezen metszetein sem éppen mondható realiztikusnak, sokkal inkább sajátosak, egyediek.

16. ÁBRA ALBRECHT DÜRER, SZENT JEROMOS MŰHELYÉBEN, 1514

18. ÁBRA ALBRECHT DÜRER, SÁMSON LEGYÓZI AZ OROZSLÁNT, 1497–98

17. ÁBRA ALBRECHT DÜRER, SZENT JEROMOS A VADONBAN, 1496

Előzmények a tanulmányaim során

A linóleum metszés technikájával középiskolában találkoztam elsőként grafika szakos diákként, a Hang-Szín-Tér Művészeti Szakgimnáziumban, ekkor még azt sem tudtam, mi is az a sokszorosító grafika. Kis időre azonban háttérbe szorult az életemben a grafika, viszont 2020 tavaszán újra elkezdtem metszeteket készíteni, majd felvételiztem az Egyetemre. A grafika óráink második félévben kezdődtek, online. A kiadott feladatok színes skálája segített abban, hogy a metszés során különféle hatásokat érhessek el a későbbi nyomatokon. Az egyik feladathoz egy ló portrét készítettem, kontúr vonalak mellőzésével, pontok és kis vonalak sűrítésével és ritkításával. (19.ábra)

Kaptunk több olyan feladatot is, amelyben a felsoroltak közül, egy adott művész metszés-technikáját kellett tanulmányoznunk és alkalmaznunk a saját munkánkban. Ilyen volt például a fény-árnyék hatás témára készített munkám, amelyet Sebastian Speckmann alkotásai nyomán készítettem el. Egymást keresztező, teljesen egyenes sávok sokaságának

19. ÁBRA LÓPORTRÉ, LINÓMETSZET, SAJÁT

alkalmazásával éri el a kívánt hatást, szintén kontúrvonalak használata nélkül. (20 és 21.ábra)

Diplomamunkámban mindenképpen szerettem volna az elsajátított technikákat vegyesen alkalmazni, és játszani a fény árnyék hatásokkal is.

20. ÁBRA SEBASTIAN SPECKMANN, DUST, 2018

21. ÁBRA FÉNY-ÁRNYÉK LINÓLEUMMETSZET, SAJÁT

Munkanapló

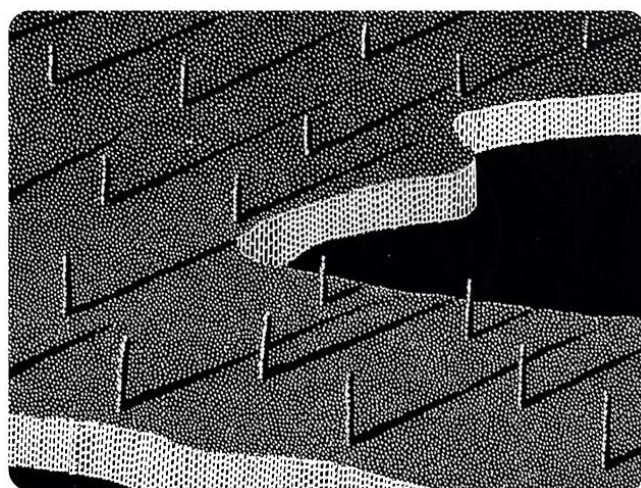
Elképzelés

Az illusztráció készítés mindig is nagyon közel állt hozzám, legyen szó természetéről, versekről, novellákról, könyvekről. 2019-ben egy ismerősünk által lehetőségem volt megismerkedni és időt tölteni pár magyar és külföldi művésszel, akik Hedrehelyen készítettek illusztrációkat, festményeket és rajzokat a helyi állat és növényvilágról. 3-4 napon keresztül rajzolgathattam velük együtt és figyelhettem, hogyan dolgoznak, az összes művésznek megvolt a sajátos technikája és stílusa. Habár ez egy más irány, mint a diplomamunkám, mégis nagy hatással volt rám ez a pár nap, amit együtt tölthettem velük, segített, hogy dolgozhassak a saját stílusom kibontakoztatásában. Az állatok jelentős részét képezik az életemnek, így valahogy elképzelhetetlennek tűnt, hogy állatokat és a természetet valamilyen formában ne vonjam bele a készülő munkámba. Mindenképpen egy illusztráció-sorozatot szerettem volna készíteni.

Kirké történetét nyomon követő, nagy méretű linóleum jelenet-sorozatot képzeltem el diplomamunkámként. Feldolgozva a varázslónő életének pár általam fontosnak talált mérföldkövét, visszanyúlva egészen a gyermekkoráig, forrásokból merítkezve és saját elképzelt szituációk szerint egyaránt illusztrálva. Mindehhez 80x50 centiméter nagyságú dúcokat használnék fel egy-egy jelenet megalkotására, amiket 100 x 70 centiméteres papírokra nyomtatnék elsősorban fekete olajbázisú nyomdafestékkel.

A metszeteken belül a fekete és fehér kontraszton kívül szerettem volna más tónusértékeket is alkalmazni. Ezen szürkének ható árnyalatokat optikai tónusokkal terveztem megoldani, pontok és vonalak váltakozó sűrűségével. A linóleumdúcokat és pontozó eszközöket Lengyelországból vásároltam és rendeltem meg egyenesen Karol Pomykała lengyel művésztől, amelyet saját maga fejlesztett ki. Ahogy láthatjuk is az alkotó egyik munkáján, amelyen ezen ponthatásokat használja fel, kifejlesztett eszköze segítségével. (22.ábra)

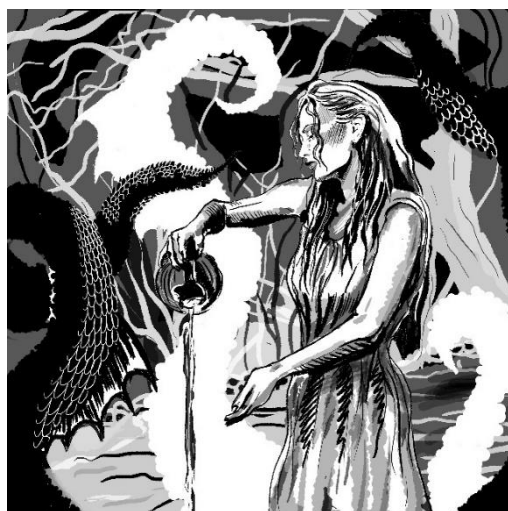
Első körben bemutatom a vázlatokat. A későbbiekben pedig a kész metszeteket, majd a nyomatok mellett pedig a hozzájuk kapcsolódó történeti vonatkozások alapján és kompozicionális, technikai szempontok szerint haladok végig az egyes képeken.

22. ÁBRA KAROL POMYKAŁA, PILGRIM 3, 2017

Az első vázlatok

Első változat szerint 60x60 centiméteres linóleumokra terveztem a metszést, így az első vázlatokat ennek megfelelően négyzetes formátumban készítettem el Photoshopban. Az eltérő méret és forma megváltoztatásának oka az volt, hogy egyre inkább szerettem volna minél nagyobb méretben dolgozni és lehetőségem volt beszerezni nagyobb linóleumdúcokat, másrészt pedig a képeim az előző dűccal az előbb említett négyzetes formátumban készültek volna el, azonban úgy éreztem, hogy a képeim kompozicionális szempontjaiból, és a 100 x 70-es szabványméretű papír igényeinek megfelelően, inkább úgy döntöttem téglalap alakú, hosszúkásabb, álló formátumúak legyenek.

A hatból négy vázlatom volt ekkor már előrehaladott állapotban, azonban ebből csak egy került teljes árajzolásra. Ez a képen is látható negyedik jelenet vázlata volt. A vázlat témája ugyan az maradt, nem éreztem elégnek így ezt a változatot, szerettem volna helyet adni másik jószágnak is a képen belül, kontaktot létrehozni a karakter és az állatok között, ráadásul az alak testhelyzetén is szerettem volna módosítani. A többi jelenet összességében maradt a régiben, apróbb változtatásokkal.

23.ÁBRA ELSŐ VÁZLATOK

A végleges tervek

Első lépésként összegyűjtöttem, melyek azok a jelenetek, amelyekkel foglalkozni szeretnék. Igyekeztem, hogy a jelenetek egyben egy ívet adjanak ki, történetként.

A vázlatokat digitálisan terveztem megrajzolni, mert úgy gondoltam, hogy a későbbiekben könnyebb lesz részleteiben módosítani, variálni őket. Nem különösebben készítettem ezelőtt digitálisan rajzokat, így ez is önmagában egy új kihívást jelentett számomra. Néhány, már meglévő vázlatot utólag kellett az új 80 x 50 centiméteres linóleumokhoz igazítanom, hozzárajzolnom, hogy az újdonsült arányoknak megfelelően passzoljanak a rajzok. A későbbi vázlatokat már automatikusan az új arányrendszer használatával készítettem. A rajzokat teljes mértékben számítógéppel, rajztábla és Photoshop program használatával készítettem. Fekete, fehér és a szürke árnyalatait használtam fel.

Ezek a digitális munkák előképek azokról a történet tekintetében fontos jelentekről, amelyeket a későbbiekben átranzferálok a linóleumdúcra. A metszés során nem terveztem teljes mértékben a digitális vázlat szerint haladni, így a képek, a metszés közben is alakultak és részleteiben módosultak. A kész mű magán a dúcon készült el véglegesen a metszés során.

24. ÁBRA 1.JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

25. ÁBRA 2.JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

26. ÁBRA 3. JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

27. ÁBRA 4. JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

28. ÁBRA 5. JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

29. ÁBRA 6. JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

A terveket kivetítő projektor segítségével rávetítettem a linóleumokra, igyekeztem a képarányok pontosságának megtartására. A pontatlan vetítés következtében ez első felrajzolásnál, a minta torzult, így újrakezdve, a projektor átállításával sikerült megtartani a rajz eredeti arányait. Ahhoz, hogy még pontosabb legyen a felvázolás, a dúcot teljesen függőlegesen rögzítettem a projektorral szemben.

A vázlatokat alkoholos filc segítségével rajzoltam fel a linóleum dúcokra. Miután a vázlatok felkerültek a hordozóra, nekiálltam magának a metszésnek. A metszéssel párhuzamosan folyamatosan színeztem meg a dúc felületét, annak érdekében, hogy a kimetszett részek jobban érzékelhetőek legyenek és megfelelő képet kapjak az adott felületek hatásáról.

Elsőként a harmadik jelenettel kezdtem meg magát a metszési folyamatot, mert ennek a képnek a vázlata volt az, amely véglegesítve lett elsőként. Ezt követően mondhatni össze-vissza haladtam a sorrendet tekintetében. A következő a negyedik, majd ötödik, a második, a hatodik, végül pedig az első jelenet került kimetszésre.

Vegyesen alkalmaztam bennük a metszőkés és a pontozó eszköz képességeit. A részletfotókon láthatóak a metszéstechika általi különböző hatások, és a pontok sűrűsége által létrehozott szürke tónusérték. Az összes linóleum esetében alkalmaztam, helyenként a dúc teljes kimetszését, figyelve a metszés irányára, mivel felfestékezéskor ennek megfelelően ezek a szinte teljesen kimetszett részek is nyomot hagynak a papíron.

A pontozó eszköz használata nagyban megkönnyítette a munka folyamán a pontok kipattintását a helyéről, azonban a metszés befejeztével szükséges volt a dúc ellenőrzése, ugyanis ezek a kis darabok néhol benn ragadtak a helyükön, így a pöttyök azon részeken nem jöttek ki megfelelően a nyomaton sem. Az eszköz segítségével ráadásul különböző méretű és alakú pontokat is létre tudtam hozni, viszonylag gyorsan és egyszerűen, így nagy előnyt jelentett a használata abban is, hogy megfelelő ütemben legyek képes haladni, folyamatosan. Metszés közben felfedeztem, hogy tűző napon, hő hatására, az alaphelyzetben hideg kissé kemény linóleum nagy mértékben meg tud puhulni. Az anyag ezen a tulajdonságát a későbbiekben gyakran ki is használtam a munkám során.

Egy linóleumdúc kimetszését átlagosan négy-öt nap alatt készítettem el, belekalkulálva a felvázolás folyamatát is.

30. ÁBRA 2.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

31. ÁBRA 1.JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

32. ÁBRA 2.JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

33. ÁBRA 2.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

34. ÁBRA 3.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

35. ÁBRA 3.JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

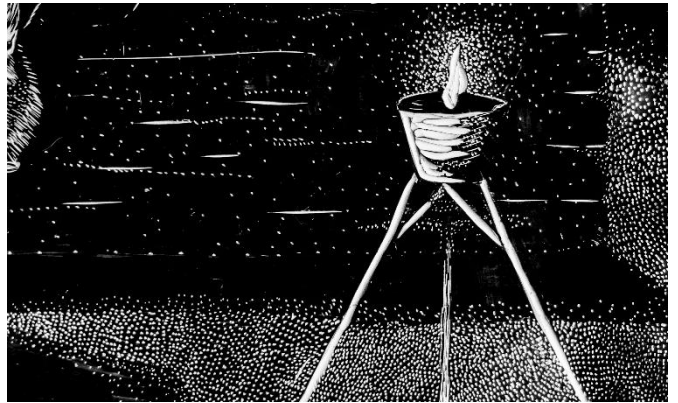
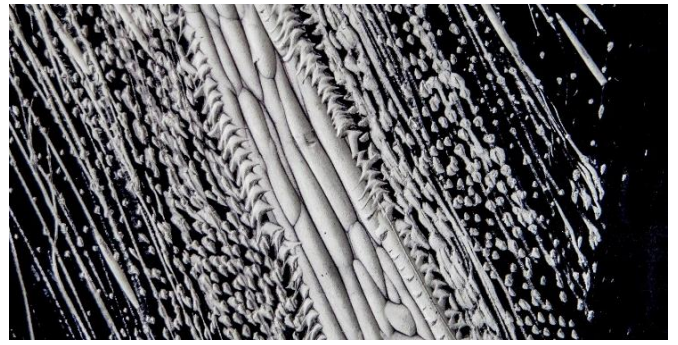
36. ÁBRA 4.JELENET METSZETE, RÉSZLET

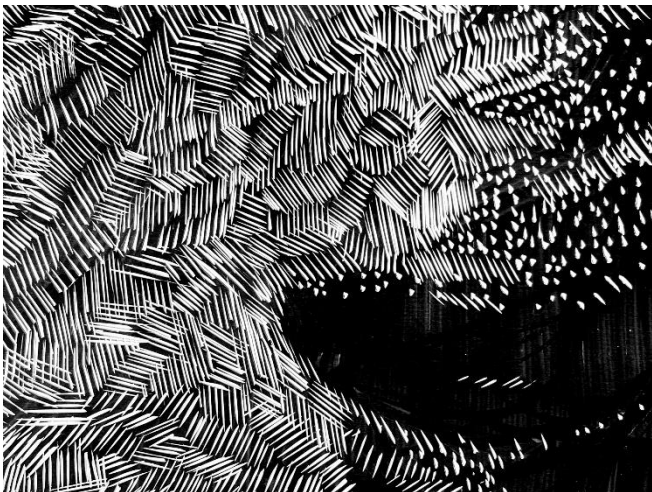
37. ÁBRA 4.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

38. ÁBRA 5. JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

39. ÁBRA 5. JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

40. ÁBRA 6. JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

41. ÁBRA 6. JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

Nyomatok készítése:

Első lépésként készítettem egy sablont a nyomtatáshoz, annak érdekében, hogy a sorozatom minden darabja egységesen legyen lenyomtatva. A filcet denaturált szesz segítségével alaposan lemostam a dúcrol, annak érdekében, hogy felfestékezéskor jobban látszódjon, a linóleum felületének minden része megfelelően van-e felhengerelve. A dúcokat igyekeztem vékonyan felfestékezni, elkerülve a nem túl mélyen kivágott részletek nyomdafestékkal való eltömődését. Helyes festékmennyiség és megfelelő felfestékezés mellett a legvékonyabb karcolások is meglátszottak az elkészült nyomatokon. A nyomtatáshoz olaj bázisú festéket használtam, nyomtatás után pedig a dúcot bő mennyiségű hígítóba áztattam, hogy az apró résekbe ne maradhasson festék, véletlenül se tömődhessen el, és száradhasson bele a mélyedésekbe, ez az egyik nagy félelmem volt, hogy az apró kis pontokból nem fogom tudni megfelelően kitisztítani és nem tudok több nyomatot készíteni a dúcokról.

A papírok mérete 100x70 centiméter, így a nyomatok megfelelő méretű keretet kaptak. Az első próbanyomatok nem lettek tökéletesek, viszont láthatóvá vált, hogy szinte minden létrehozott felületem kirajzolódott a papíron. Mindegyik dúcrol több nyomat készült, a nyomtatást az Egyetem műhelyében végeztem, a hengeres mélynyomó prés segítségével.

Az elképzelésem elsősorban fekete-fehér volt, ehhez készültek a teljesen monókróm vázlatok is éppen ezért ennek a lenyomtatása volt az elsődleges számomra, azonban a szeretnék még készíteni színes, színátmenetes és foltokban színezett nyomatokat is.

A dúcokról a későbbiekben dombornyomatot is készítenék a linóleumdúcba nyomkodott pépesített papír felhasználásával, amelyet a Jancsikity József tanár úr által vezetett Balatonedericsi Papírművészeti Alkotótelepen tanult technika alkalmazásával hoznék létre.

A kész munka jelenetei

Első jelenet: Gyermek Kirké Hélios szekerén

Gyermek Kirké, apja Hélios szekerén szemléli az aranyteheneit. Úgy gondoltam, hogy egy ilyen jelenet nagyban befolyásolhatta Kirké állatok iránti érdeklődését és rokonszenvét. Az első választott jelenetem az volt, ahogyan Hélios híres harciszekerén viszi magával lányát az égből szemlélni a tehéncsordáját⁷, amelyet az Odüsszeiában, Odüsszeusz is meglátogat legénységével, majd Kirké tanácsa ellenére a legénység tagjai levadásznak a tehenekből, ezzel a tettükkel pedig Hélios haragját hívják magukra.⁸

„Itt legeltette Hélios két leánya – Phaethusza, a „Ragyogó” és Lampetié, a „Fényes” – apjuk halhatatlan nyáját.”⁹

Az első jeleneten két egymástól különböző teret figyelhetünk meg. A két világ, amit egy egyenes választ el egymástól a kép közepén. Fenn a lovas fogat, a felhők felett lebeg, a nézőtől kissé távolabbra esik. A másik, pedig lenn, a földön pihenő tehéncsorda pár tagja, bokrokkal és növényzettel körülvéve a nézőhöz közelebb foglal helyet. A középső tehén tekintete felvezeti a nézőt a felső csoportra, egyenesen Kirkére, aki pedig a csordát szemléli. Fontosnak éreztem azt, hogy a két csoportot, a két világot elválasszam egymástól, ezzel ráerősítve az istenek és a földi élet közötti határvonalra. Igyekeztem a csoportok kompozícióját úgy igazítani, hogy ne essenek túlzottan egybe, legyenek közöttük kiemelkedő formák is, leginkább a tehén csoport esetében. Az

élesen, vízszintesen kimetszett felhők között pedig igyekeztem érzékeltetni az előtte-mögötte viszonyt a fény játékaival, ez az erős megmunkálás drámai hatást érzékeltet.

A sorozatból ez az első kép volt az utolsó, amelyet elkészítettem, talán azért, mert ezt a koncepciót éreztem a legbonyolultabbnak, hogy megalkossam. A főszereplők valójában csak kis részei az egész képnek, inkább a közeg és a környezet volt az, ami a nagyobb hangsúlyt kapja.

42. ÁBRA GYERMEK KIRKÉ HÉLIOSZ SZEKERÉN

⁷ Madeline Miller: Kirké, 1. fejezet

⁸ Homérosz: Odüsszeia (Devecseri Gábor fordítása), 12. ének

⁹ Treccényi-Waldapfel Imre: Görög regék és mondák, 292.

Második jelenet: Kirké és Glaukosz

A második képen Kirkét és első szerelmét, Glaukoszt, a halászt láthatjuk, Istenné válását megelőzően. Kirkét mindig is érdekelték az halandók, hiszen hangját is emberinek tartották és hasonlították, így mikor megismerte a halandó Glaukoszt, szeretett volna mellette maradni. Varáznövények segítségével Istenné változtatta a halászt¹⁰. Azt a jelenetet szerettem volna megörökíteni amelyen még az átváltoztatás előtti Glaukoszt láthatjuk heverni a molü növények között. Habár a halász Kirké általi átváltoztásáról más forrást a regényen kívül nem találtam, mégis ezt a változatot szerettem volna felhasználni.

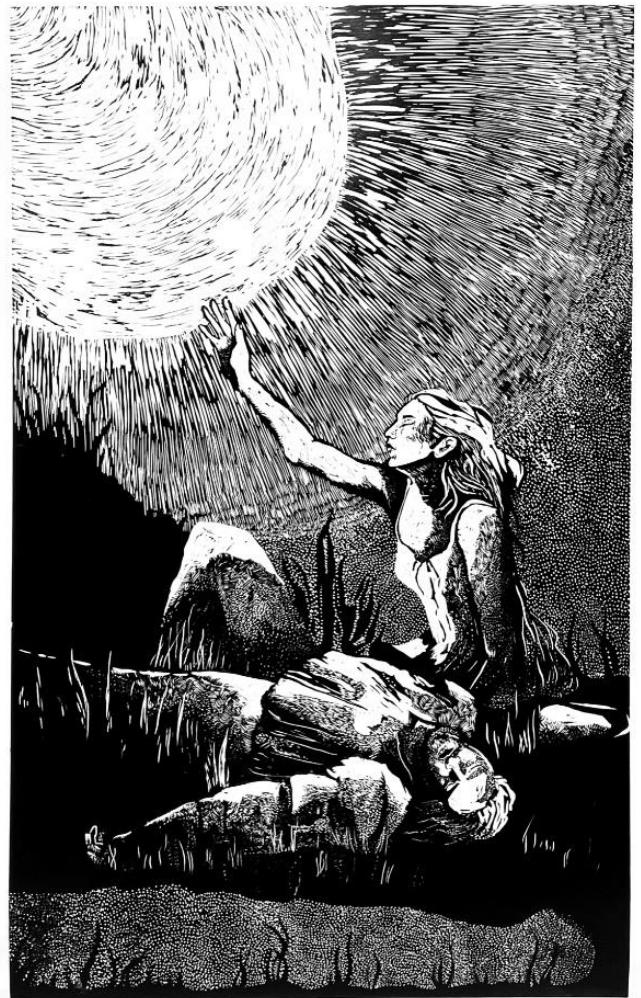
Azonban tengeristenné változása után, a szerény halász már nem fordított akkora figyelmet Kirké felé, amely féltékenységgel és haraggal töltötte el a varázslót.

*„(...) az ő, Glaucus; s elfogja a vágy a leányért,
és mindent, amiről úgy véli, az elszaladó lányt
késleltetheti, sorra sorol;”¹¹*

A fekvő alak, a háttérrel és az ég felé mutató nőalak a fény felé viszi a tekintetet egy átlós kompozícióban. A metszet létrehozásához kevertem a több irányú kis vonalakkól álló vágásokat a pontokkal. Ezzel érzékelhetően sikerült több tónust létrehozni és egymással szinte összemosni bizonyos felületeket. A háttér, az ég, világos, a fény a kép bal sarkából érkezik az alakokra, atmoszférikus hatást adva így a képnek. A bal sarokban a íves formában a fényforrás, melyet a dúcból teljesen kimetszettem, azonban a

papíron mégis nyomot hagy körkörösén. A női arc elmélyültséget mutat, mintha imádkozna vagy reménykedne, nem biztos abban, hogy amit szeretne, sikerülhet.

Kirké kezdetben nem bizonyos abban mire is képes, elképzelésem szerint, varázslatai, nem voltak ekkor még kiforrottak, ezt szerettem volna demonstrálni testhelyzetével, és ég felé emelt karjával. A férfi alak nyugodtan fekszik, alszik éppen, arckifejezése is ezt a nyugalmat tükrözi, nem is sejti, hogy mikor megébred, már vízi istenség lesz belőle. Talán ennél a metszetenél sikerült leginkább elérnem a legtöbb optikai tónust.

43. ÁBRA KIRKÉ ÉS GLAUKOSZ

¹⁰ Madeline Miller: Kirké, 4.fejezet

¹¹ Publius Ovidius Naso: Átváltozások (METAMORPHOSES), (Devecseri Gábor fordítása), 126.

Harmadik jelenet: Tengeriszörny, Szküllá

Glaukosz beleszeretett a nimfa Szküllába, melyhez Kirké segítségét kérte, azonban féltékenységében szerelmi bájital helyett moliból készült varázsfőzetét a nimfa kedvelt forrásába öntötte. Így amikor megfürdött, a forrás vízében, az tengeri szörnyre változtatta őt.¹² Végül a szörnyé vált nimfa a Messinai-tengerszorosnál egy sziklába kapaszkodva kötött ki Kharübdisz örvény mellett és falja fel az arra érkező tengerészeket.¹³

„Szküllának hat feje van, dereka körül egy sor ugató kutya. Amint egy hajó elhalad a szorosban, sok szájával annyi hajóst ránt le a fedélzetről, amennyit csak tud.”¹⁴

Később Odüsszeusz szintén elhalad a Szküllá által őrzött szorosnál legénységével, Kirké tanácsait követve, azonban ennek ellenére is hat embert veszít legénységéből.¹⁵

A képen a nőalak az előtérben foglal helyet, körülötte csáp-szerűen tekerednek a tengeriszörny, Szküllá lábai. A csápokat átlósan helyeztem el, az alak fölé nyúló csáp háttérben pedig egy hangsúlyosan kimetszett fa sziluettje segít rá erre a hatásra. A háttérben lévő bozótban is változik fény játéka, az erősen, totálban kimetszett, pontozott és sötéten hagyott vonalakkal és foltokkal, ami ráerősít az átváltozás drámaiságára. A valójában teljesen kimetszett fák kéreg-szerű hatását vagy éppen a középső tekeredő csáp mintázatát a megfelelő irányba kimetszett, de mégis megszínezett metszési maradványok adják.

Kirké kizárólag a kezében tartott korsóra és az abban rejlő hatalmára koncentrált, nem érdeklődött az őt körülvevő Szküllá karjaitól. Belefeledkezett a vízbe mérget, itt már biztosan tudja, varázslata sikerrel végződik és kihozza Szküllából igazi valóját. Tudhatja, az átváltoztatott nimfa képtelen ártani neki. Azonban a korábbi Waterhouse festményhez képest, az általam elgondolt Kirké tekintete kevésbé böszült.

44. ÁBRA TENERISZÖRNY, SZKÜLLA

¹² Jorge Luis Borges: Képzelt lények könyve, 122.

¹³ John Pinsent: Görög mitológia, 136.

¹⁴ Hajja Vágó (szerk.) Marosi Ernő: Mitológiai ki kicsoda, 226.

¹⁵ Apollodórosz: Mitológia, Kivonat Apollodórosz Mitológiájából, VII., 21.

Negyedik jelenet: Aiaé szigetén

Szkülla ellen elkövetett varázslata, és mert az Istenek tartottak erejétől, Zeusz egy lakatlan szigetre számúzta őt, melyet sosem hagyhatott el. Palotájában és az egész szigeten hemzsegték a vadállatok, oroszlánok és farkasok, melyeket varázserejével hozott létre.¹⁶

„Farkasok meg oroszlánok mászkáltak körülötte (...)”¹⁷

A pharmaka erejét egyre magasabb szintre fejlesztette a szigeten, melyen varáznövényei burjánzottak. Kezdetben élvezte az egyedüllétet, távol az őt lenéző istenségektől. Azonban egy idő után megjelentek a tengerészek a szigeten, és voltak, akik örökre ott ragadtak, elvarázsolva Kirké óljaiban.¹⁸

Az előtérben Kirké alakja két legismertebb állatával, a farkassal és a nőstényoroszlánnal beleírható egy gúla kompozícióba. Közvetlenül a csoport mögött pedig fák sziluettjei kaptak helyet, a fény átlósan kúszik be a képbe. Az oroszlán fejét szőr hatást keltően metszettem, és karcoltam bele a dúcba. A pontokkal létrehozott felületeket igyekeztem plasztikusabbá tenni, mint ahogy látható az oroszlán szügyén és lábain is, ezt is a pontok sűrítésével és a világos és sötétbe való finom beleolvadásával sikerült elérni. A farkas alakja szinte beleolvad a bal oldalon látható, teljesen fekete fába. A háttérben levő fa sziluettje egységes szürke tónust kapott. Bal oldalon pedig egy sötét-világos átmenetet láthatunk a háttérben.

Kirkéről egy majdnem teljes alakos képet láthatunk, testtartása és arca nyugodt. Nőstényoroszlánjával egy helyre néz ki a képből, félprofilból láthatjuk őket. Ezzel szemben a hozzáidomuló farkasa a nézőt szemléli.

Ezzel a metszettel terveztem megmutatni Kirké „igazi valóját”, az összefonott hajával és felkötözött szoknyájával, igaz társaival karöltve. Ezen a szigeten, még ha valamilyen formán egyedül is volt, önmaga lehetett.

45. ÁBRA AIAÉ SZIGETÉN

¹⁶ Madeline Miller: Kirké, 7.fejezet

¹⁷ Robert Graves: A görög mítoszok, 170.i.

¹⁸ Madeline Miller: Kirké, 14.fejezet

Ötödik jelenet: Kirké és Odüsszeusz

Egy napon újabb legénység érkezett a szigetre, a Trójából hazafelé tartó Odüsszeusz és emberei személyében. A legénység egy része a palota felé vette útját, ahol Kirké látta vendégül őket varázslattal mérgezett ételleivel és italaival. Odüsszeusz sietett sertéssé változott társai megmentésére. Bátran ivott a mérgezett borból is, mivel nem fogott rajta a varázslónő „átka” a Hermésztől kapott pharmakon miatt.¹⁹

*„Vedd e varázsfüvet át és evvel lépj be a házba,
ez veszedelmed napját elhárítja fejedről.*

Kirké rettenetes cseleit tudodra adom most.

Készít majd kükeönt néked, de beléveti mérgét.

Meg nem bővölhet mégsem, mivel itt e varázsszer,

mit tőlem kaptál, nem hagyja...”²⁰

Kirké másnak látta Odüsszeuszt a többiekénél, így végül visszaadta társait és vendégül látta őket a szigetén.²¹

Az ötödik jeleneten szintén átlókat alkalmaztam, a fény sugarai és a két alak között egyaránt, egymás ellentétéiként. Igyekeztem alkalmazni a fények és árnyékok viszonyát. Az erős fénysávok ennek a jelenetnek az esetében is atmoszférikus hangulatot kölcsönöznek a képnek. A fény-árnyék játék hatása megfigyelhető, leginkább a varázslónő ruháján, a bal oldali mécses pedig egy külön fényforrásként működik a nyomaton. A helyszín az Aiaé-i palota előtere, a fény a palota vastag oszlopai között tör utat magának. Kirké alakja magabiztosságát sugározza, még ágyáról sem kel fel, úgy nyújtja át

a kelyhét a gyanakvó, de bátor Odüsszeusznak, kinek testtartása óvatosságot sugall. Kirké mellett Odüsszeusz vaddisznóvá varázsolta társai foglalnak helyet.

Ennek a jelenetnek a kompozícióján sokat kellett gondolkoznom. Elöttem lebegett John Waterhouse korábban már bemutatott festménye kettejük találkozásáról. Szerettem volna a varázslónő alakját hozzá hasonlóan hatalommal telve ábrázolni. Ugyanakkor Odüsszeuszt nem szerettem volna se gyámoltalanként se túl határozottnak feltüntetni, hiszen hiába volt előrelátó, mégsem tudhatott mindent Kirké képességeit illetően.

46. ÁBRA KIRKÉ ÉS ODÜSSZEUSZ

¹⁹ Madeline Miller: Kirké, 15. fejezet

²⁰ Homérosz: Odüsszeia, X, Devecseri Gábor fordítása, 287–292.

²¹ Madeline Miller: Kirké, 16. fejezet

Hatodik jelenet: A búcsú

Odüsszeusz és legénysége egy évet töltött a varázslónő szigetén, melyet emberei és Ő maga is nehezen hagyott hátra. Kirké tanácsokkal ellátva engedte el Odüsszeuszt²², még ha tudta is, így visszacsöppen abba a magányba, melyben érkezése előtt élt. Habár a mítosz maga egy későbbi változatban folytatódik és nem itt ér véget, a sorozatomat ezzel a jelenettel szerettem volna zárni. Kirké szavait ekképpen olvashatjuk az Odüsszeiában:

*„(...) de ha megjön a Hajnal, a fényes,
szálltok a fürge hajón; az utat pedig én jelölöm meg
s mindent elmondok, fájdalmas cselszövevények
folytán tengeren és földön hogy a vész le ne
sujtson.”²³*

A sorozat utolsó darabján a nézőnek háttal álló Kirké alakja néz le az éppen távozó Odüsszeusz hajójának sziluettjére.

A metszés során igyekeztem vegyíteni különböző faktúrákat, más és más metszési stílusokat létrehozni egy képen belül. A sziklák, kövek esetében pontok, a drapéria különböző irányú vonalak míg a felhős ég szinte csak vízszintes vonalakkból állnak össze. A háttal álló varázslónő alakja foglalja az előteret. Az anyagok szerint különbözően kimetszett elemek rásegítenek, hogy még erősebben érzékelhessük a kép tériségét.

Szerettem volna elérni, hogy még így, hátsó nézőpontból is érzékelhető legyen az alakon a bánat, ahogyan haját összefogja a szélben és környezetét is körbe lebegje egyfajta melankólia. Ugyanakkor ott a nap, ami, bár kicsi, de nem tűnik el teljesen a sűrű felhők között, így fentről világítja meg Kirkét és a körülötte levő tájat, az előtér sötétben hagyva, csak a sziklák világítanak ki belőle, a drapéria szépen beleolvad és elvegyül a környezetével a fény hiányában.

47. ÁBRA A BÚCSÚ

²² Apollodórosz: Mitológia, Kivonat Apollodórosz Mitológiájából, VII., 17.

²³ Homérosz: Odüsszeia, XII, Devecseri Gábor fordítása, 24–27. sor

A diplomamunka, sorozat összegzése

Az illusztráció sorozatot úgy alkottam meg, hogy minden egyes darabja önmagában is megállja a helyét és értelmezhető legyen abban az esetben is, ha nem látjuk az összeset egyben. Még ha csak egy kicsit is, de különbözzenek egymástól a hangulatuk tekintetében, vagy éppen a kimetszésüket követően. Sorozatként nézve is legyen minden jelenetében valami más. Ugyanakkor együtt nézve ne térjenek el túlságosan egymástól, legyen mindegyikben olyan elem, ami azt sugallja, összetartoznak.

Az sorozat képeit képpárokként is összekapcsolhatjuk, ha megfigyeljük a felhasznált természeti motívumokat, majd ezeket hozzátársíthatjuk a történeti háttérhez.

Az első és utolsó képen egyaránt szerepet kapnak a felhők, amelyek egyfajta borult viszonyt mutatnak be. Az elsőn Kirké és apja viszonyát, melyet nem tudok „felhőtlennek” képzelni, az ehhez hasonló jobb pillanatok ellenére sem, az utolsó jeleneten, Odüsszeusz távozása, a felhők takarják el a napot, és beköszönt a jól ismert magány Kirké életébe ismét. A második és az ötödik kép, mindkettő egy-egy fontos találkozás az életében, ez magyarázza a erősen ábrázolt fényforrásokat. Az 5.jelenetnél a fénycsíkokban való áramlása, és kissé sötétebb

mivolta előrevetíti, hogy a kezdetektől tudjuk: Odüsszeusz egyszer távozni fog. Glaukosz esetében ez a találkozás pillanatában nem volt még egyértelmű, hogy kapcsolatuk egyszer véget érjen. A két középső háttérben indák, ágak és fák kaptak helyet, ezek ábrázolásai nekem elveszettséget sugallanak. Kirké Szkülla megmérgezésekor az én szemszögemből kissé elveszett, Aiaé szigetén pedig kezdi megtalálni önmagát, jobban, mint valaha. Ezen motívumrendszer is keretbe foglalja a sorozatot.

Mindegyik elemét szerettem volna aszerint megalkotni, ahogyan a történet összeállt a fejemben és elképzeltem a szituációkat, de legfőképpen Madeline Miller regényéhez passzolnának. Szívesen készíteném el még Kirké történetének további eseményeit is, kiegészítve azokkal még inkább ezt a sorozatot. Ugyanakkor szívesen illusztrálnék meg hasonló módon más, akár mitológiai történeteket is a jövőben.

A nyomtatokat egy, vízszintes sorban tervezem installálni, ezzel is mutatva, hogy lineáris történetet mesélnek el. Ez az előzőleg említett motívum rendszer és keret leginkább ebben, az egy-soros bemutatásban tud érvényesülni. Egyszerűen, önmagukban, keret nélkül tervezem őket kiállítani, fekete csipeszek segítségével, fehér fal előtt.

48. ÁBRA INSTALLÁLÁSI TERV, DIGITÁLISAN

Köszönetnyilvánítás

Első sorban szeretnék köszönetet mondani Jancsikity József konzulensemnek, akinek hálás vagyok támogatásáért és iránymutatásáért, a diplomamunkám elkészítésében és a tanulmányaim során egyaránt. Sok új tudással és technikával lehettem gazdagabb a grafikai műhelygyakorlatainkon és a Papírművészeti Alkotótelep, szakmai gyakorlat során is.

Bármikor kereshettem szakmai segítségekért, amelyekkel mindig előre mozdított, ha éppen megakadtam valahol a munkám során.

Hálás vagyok a barátaimnak és a családomnak is, akik szintén nagyon sok jó ötlettel és inspirációval járultak a munkámhoz és tartották bennem a lelket.

Irodalomjegyzék

APOLLODÓROSZ – *MITOLÓGIA*, PDF FILE: <https://mek.oszk.hu/05700/05780/index.phtml> (LETÖLTVE: 2023.04.27.)

BAUDELAIRE, CHARLES: *LE VOYAGE*, (TÓTH ÁRPÁD (1967) - TÓTH ÁRPÁD ÖSSZES VERSEI, VERSFORDÍTÁSAI ÉS NOVELLÁI, MAGYAR HELIKON, BUDAPEST)

HAJJA VÁGÓ (SZERK.) MAROSI ERNŐ (2017) - *MITOLÓGIAI KI KICSODA*, HAJJA BOOK KFT

HOMÉROSZ, ODÜSSZEIA (DEVECSERI GÁBOR FORDÍTÁSA) PDF FILE:
<https://mek.oszk.hu/00400/00408/00408.pdf> (LETÖLTVE: 2023.02.15)

HOMÉROSZ, ODÜSSZEIA (*THE ODYSSEY (OXFORD WORLD'S CLASSICS)*) (2008), OXFORD UNIVERSITY PRESS, USA, ANGOLRA FORDÍTOTTA WALTER SHEWRING, SAJÁT FORDÍTÁS MAGYARRA)

JOHN PINSENT (1995) - *GÖRÖG MITOLÓGIA*, CORVINA KIADÓ, BUDAPEST,

JORGE LUIS BORGES (1988), *KÉPZELT LÉNYEK KÖNYVE*, HELIKON KIADÓ, BUDAPEST

KARSAI GYÖRGY (2003) - *KIRKÉ TANULMÁNY, ÓKOR, 1.SZÁM*

MADÉLINE MILLER (2019) - *KIRKÉ*, GENERAL PRESS KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST

MECH, L. DAVID; BOITANI, LUIGI (2010) - *WOLVES: BEHAVIOR, ECOLOGY, AND CONSERVATION*. UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

PUBLIUS OVIDIUS NASO, *ÁTVÁLTOZÁSOK (METAMORPHOSES)*, I. SZ. 8., DEVECSERI GÁBOR FORDÍTÁSA, PDF FILE:
<https://mek.oszk.hu/03600/03690/03690.pdf> (LETÖLTVE: 2023.03.12)

ROBERT GRAVES (1981) - *A GÖRÖG MÍTOSZOK*, EURÓPA, BUDAPEST

TRECSÉNYI-WALDAPFEL IMRE (2012) - *GÖRÖG REGÉK ÉS MONDÁK*, MÓRA, BUDAPEST

Képjegyzék

1. ÁBRA MADELINE MILLER – KIRKÉ REGÉNYÉNEK BORÍTÓJA
<https://www.arts.gov/initiatives/nea-big-read/circe>
2. ÁBRA KIRKÉ, SAJÁT VÁZLAT
3. ÁBRA SÓLYOM, SAJÁT VÁZLAT
4. ÁBRA JOHN WATERHOUSE, CIRCE INVIDIOSA, 1892
https://en.wikipedia.org/wiki/Circe_Invidiosa#/media/File:Circe_Invidiosa_-_John_William_Waterhouse.jpg
5. ÁBRA JOHN WATERHOUSE, KIRKÉ FELAJÁNLIJA POHARÁT ODÜSSZEUSZNAK, 1891
https://en.wikipedia.org/wiki/Circe_Offering_the_Cup_to_Ulysses#/media/File:Circe_Offering_the_Cup_to_Odysseus.jpg
6. ÁBRA JOHN WATERHOUSE, A VARÁZSLÓNŐ, 1913
[https://en.wikipedia.org/wiki/The_Sorceress_%28Waterhouse%29#/media/File:Waterhouse,_JW_-_The_Sorceress_\(1913\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Sorceress_%28Waterhouse%29#/media/File:Waterhouse,_JW_-_The_Sorceress_(1913).jpg)
7. ÁBRA FREDERICK S. CHURCH - CIRCE, 1910
<https://americanart.si.edu/artwork/circe-4809>
8. ÁBRA JOHN COLLIER - CIRCE, 1885
<https://www.artrenewal.org/artworks/circe/john-collier/53116>
9. ÁBRA WRIGHT BARKER - CIRCE, 1889
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Circe_by_Wright_Barker_%281889%29.jpg
10. ÁBRA WILHELM SCHUBERT VAN EHRENBURG, ODÜSSZEUSZ KIRKÉ PALOTÁJÁNÁL, 1667
<https://www.getty.edu/art/collection/object/103RB8>
11. ÁBRA BRITON RIVIERE – KIRKÉ ÉS AZ ELVARÁZSOLT DISZNÓI 1896
<https://www.the-artinspector.com/post/briton-rivi%C3%A8re-circe-and-the-friends-of-ulysses>
12. ÁBRA GIULIO BONASONE – KIRKÉ ODÜSSZEUSZ TÁRSAIVAL ISZIK A CSÓNÁKBAN, 1531–76
<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/392617>
13. ÁBRA W. SHARP - CIRCE, 1780
<https://www.mfab.hu/artworks/circe/>
14. ÁBRA METSZET KIRKÉRŐL C. 1886
<https://www.curiousordinary.com/2021/05/circe.html>
15. ÁBRA BOIÓTIAI FEKETE ALAKOS SKYPHOS, KIRKÉ ÉS ODÜSSZEUSZ
https://www.britishmuseum.org/collection/object/G_1893-0303-1

16. ÁBRA ALBRECHT DÜRER – SZENT JEROMOS MŰHELYÉBEN, 1514

https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Jerome_in_His_Study_%28D%C3%BCrer%29#/media/File:D%C3%BCrer-Hieronymus-im-Geh%C3%A4us.jpg

17. ÁBRA ALBRECHT DÜRER- SZENT JEROMOS A VADONBAN, 1496

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/343128>

18. ÁBRA ALBRECHT DÜRER - SÁMSON LEGYŐZI AZ OROSZLÁNT, 1497–98

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/336212>

19. ÁBRA LÓPORTRÉ, LINÓMETSZET, SAJÁT

20. ÁBRA SEBASTIAN SPECKMANN, DUST, 2018

https://d7hftxdivxxvm.cloudfront.net/?height=397&quality=80&resize_to=fit&src=https%3A%2F%2Fd32dm0rphc51dk.cloudfront.net%2FipMjMJN-6doux9ie7X3f3A%2Flarger.jpg&width=445

21. ÁBRA FÉNY-ÁRNYÉK, LINÓLEUMMETSZET, SAJÁT

22. ÁBRA KAROL POMYKAŁA, PILGRIM 3, 2017

<https://pomykalastudio.com/artistic-portfolio-artistic-graphics/portfolio-pilgrim-3-image-graphic-black-white/>

23. ÁBRA ELSŐ VÁZLATOK

24. ÁBRA 1.JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

25. ÁBRA 2.JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

26. ÁBRA 3.JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

27. ÁBRA 4.JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

28. ÁBRA 5.JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

29. ÁBRA 6.JELENET DIGITÁLIS VÁZLATA

30. ÁBRA 2.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

31. ÁBRA 1.JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

32. ÁBRA 30. ÁBRA 2.JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

33. ÁBRA 2.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

34. ÁBRA 3.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

35. ÁBRA 3.JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

36. ÁBRA 4.JELENET METSZETE, RÉSZLET

37. ÁBRA 4.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

38. ÁBRA 5.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON

39. ÁBRA 5.JELENET METSZETE, RÉSZLETEK

- 40. ÁBRA 6.JELENET METSZETE, RÉSZLETEK
- 41. ÁBRA 6.JELENET METSZETE, LINÓLEUMDÚCON
- 42. ÁBRA GYERMEK KIRKÉ HÉLIOSZ SZEKERÉN
- 43. ÁBRA KIRKÉ ÉS GLAUKOSZ
- 44. ÁBRA TENGERISZÖRNY, SZKÜLLA
- 45. ÁBRA AIAÉ SZIGETÉN
- 46. ÁBRA KIRKÉ ÉS ODÜSSZEUSZ
- 47. ÁBRA A BÚCSÚ
- 48. ÁBRA INSTALLÁLÁSI TERV, DIGITÁLISAN

Nyilatkozatok

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A SZALAI VIRÁG (név) (hallgató Neptun azonosítója: DHWGN)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védelemre
javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2023 év 05 hó 02 nap

Belső konzulens

Konzultációs nyilatkozat

Hallgató neve: SZALAI MIRA REBÉRA
Szak, szakirány: KÉPALKOTÁS, FESTŐ - GRAFIKA
Konzulens tanár neve: FICZEK PÉRENC DLA; JANCSIKITY JÓZSEF DLA

Az első személyes konzultáció

Időpont: 2022. 11. 20.
Téma: SZAKDOLGOZAT, DIPLOMAMUNKA

A konzulens tanár aláírása:

A második személyes konzultáció

Időpont: 2023. 01. 30
Téma: DIPLOMAMUNKA, SZAKDOLGOZAT

A konzulens tanár aláírása:

A harmadik személyes konzultáció

Időpont: 2023. 05.
Téma: DIPLOMAMUNKA; SZAKDOLGOZAT

A konzulens tanár aláírása:

1. melléklet: Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

Alulírott SZALA I. KIRA REBEKA....., büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az általam benyújtott, KIRÉ-ÉLETTUDOMÁNYI.....
PARHUZAM..... című szakdolgozat (diplomadolgozat) önálló szellemi termékem. Amennyiben mások munkáját felhasználtam, azokra megfelelően hivatkozom, beleértve a nyomtatott és az internetes forrásokat is.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozat/diplomadolgozat elektronikus példánya a védés után a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtárába kerül elhelyezésre, ahol a könyvtár olvasói hozzájuthatnak.

Kelt: ZADARKÚT 2023 év ..... 05..... hó .. 01.. nap.

Sz.....

aláírás

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: SZALAI MIRA REBEKA
A Hallgató Neptun kódja: DHW64N
A dolgozat címe: KIRKÉ-HITOTÁLOGIAI PÁRHUZAM
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: VIZUÁLIS TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023 év 05 hó 01. nap

Hallgató aláírása

**A ZÁRÓDOLGOZAT/SZAKDOLGOZAT/DIPLOMADOLGOZAT
TARTALMI KIVONATA**

Kirké – mitológiai párhuzam

Szalai Mira Rebeka

Képzalkotás szak BA - festő, grafikus szakirány

Rippl-Rónai Művészeti Intézet

Belső témavezető: Ficzek Ferenc DLA

Külső témavezető: Jancsikity József DLA

Kirké, egy mitológiai alak történetét nyomon követő, nagy méretű linóleum jelenet-sorozatot képzeltem el diplomamunkámként. Feldolgozva a varázslónő életének pár általam fontosnak talált mérföldkövét, visszanyúlva egészen a gyermekkoráig, forrásokból merítkezve és saját elképzelt szituációk szerint egyaránt illusztrálva. Mindehhez 80x50 centiméter nagyságú dúcokat használnék fel egy-egy jelenet megalkotására, amiket 100 x 70 centiméteres papírokra nyomtatok elsősorban fekete olajbázisú nyomdafestékkel.